

tionen efter beräkning af tjugunio kopek för en finsk mark, samt att denna åtgärd hos Hans Kejslerliga Majestät tillika underdånigst anmäla; ...

501 *G. VON ALFTHAN – J. V. SNELLMAN 13.XI 1865, TELEGRAM*

HUB, JVS handskriftssamling

10

Helsingfors
Senator Snellman.

Expressen ankom i dag klockan sex om morgonen. Förordningarne kungöres nästa söndag.

Alfthan.

20 502 *YTTRANDE VID EKONOMIEDEPARTEMENTET 15.XI 1865*

RA, Senatens arkiv

Senatorn Snellman inlemnade ett sålydande skriftligt utlåtande – »det af Finans Expeditionen uppgjorda förslag till proposition till landets härnäst sammanträdande ständer, angående inlösen af donations lägenheterna i Wiborgs och S:t Michels län, stöder sig, såvidt deri de i Statssekretariatets bref anfallda allmänna bestämningar äro närmare utvecklade, på följande skäl:

30 Emedan inlösen af ifrågavarande lägenheter komme att ske efterhand och allt eftersom öfverenskommelser i detta hänseende kunna emellan donatorierna och donationsbönderna träffas samt af styrelsen godkännas, har det varit nödigt i förslaget införa de under mom: 3 upptagna anmärkningarne, Det torde kunna antagas, att något lån för ändamålet icke kan göras annorlunda, än i form af ett amortisementslån. Lån mot uppsägbara obligationer äro nemligen alltför vådliga, för att till något högre belopp kunna upptagas. Lån på fast betalningstermin förutsätter åter en kortare tid och en högre ränta, än hvad det ifrågavarande ändamålet kan medgifva; och borde dessutom i sådan

40 händelse de medel, som komme att af donationsbönderne årligen inbetalas, kunna under tiden förräntas med ränta på ränta; om löseskillingen genom ett sådant lånesätt icke skall stegras. Skulle nu ett utländskt amortisements lån upptagas, hvilket icke annorlunda kan, ske, än genom förmedling af något utländskt bankirhus eller bankbolag, så måste till undvikande af ränteförlust för kronan och för att bereda nödiga medel till annuiteternas erläggande, det vilkor betingas, att lånet får efterhand lyftas, huru svårt och dyrt det än kan blifva att på dessa vilkor erhålla ett sådant lån. Lättare ställer sig operationen, om lånet upptages inom landet genom direkt försäljning

50 af låneobligationerne, emedan då ett så stort belopp i sender kan emitteras, som för hvarje gång motsvarar behofvet af medel till löseskillingens betalande. I hvardera fallet blefve det dock nödvändigt att på förhand träffa öfverenskommelse om inlösen af flere donationsgods till en sammanlagdt större löseskilling, emedan lånet icke kan upptagas i alltför små poster.

Utgifvandet af obligationer till säljarene är i detta hänseende en lämpligare utväg. Nödigt är likväl, att härvid underdånigst erinra derom, att utgifvandet kommer att ske efterhand, på det att icke ett alltför stort kapital må på en gång undandragas landets kapitalbehöfvande näringar. Medan vidare å Hypotheksföreningens fem procents obligationer i amortissement erläggas endast trefjerdedels procent, och en fjerdedels procent beräknas för förvaltningskostnader, har i förslaget amortissementet upptagits till en procent, i den förutsättning att all omkostnad kommer att bestriidas af statsverket eller af de af Ständerna anslagna medel. En sådan fördelning af annuiteten vågar jag anse vara så mycket mera påkallad, som det värde, till hvilket donationsegarene skola mottaga obligationerna, hufvudsakligen kommer att bestämmas af amortissementets högre belopp och den deraf beroende kortare tiden för deras inlösande. Ty för godsegarene måste det blifva hufvudsak, att inom kortaste tid erhålla full betalning; såsom också köpare af obligationer skola lättare stå att finna, ju kortare tids vexlingar dessas inlösen är underkastad, och ju större antal af desamma i följd deraf kommer att årligen utlottas, emedan de sålunda hafva utsigt att snarare utbekomma det kapital, hvarå obligationen lyder, och att vinna skilnaden mellan densamma och inköpspriset.

I den förutsättning, att ständerna skola önska uppgift på totalbeloppet af den skuld, för hvilken de ikläda sig garanti, har detta belopp föreslagits för lånet till högst fyra miljoner och för fem procent obligationerna till högst åtta miljoner mark, hvilken proportion skulle göra det möjligt att liqvidera en tredjedel af löseskillingen kontant och tvåtredjedelar i obligationer.

Efter att hafva redogjort för Expeditionens förslag, sådant det ålegat Expeditionen att detsamma uppgöra, finner jag mig af min pligt manad att i djupaste underdånighet framställa de svårigheter, som enligt min öfvertygelse komma att möta de proponerade åtgärdernas verkställande.

Ehuru det föreslagna beloppet af tolf miljoner mark icke ens torde motsvara, hvad som kan behövas för inlösen af de donationsgods, hvilka befinna sig i privatpersoners ego, är detsamma dock med afseende å Finlands ringa penningetillgångar ganska betydligt.

Ett amortissements-lån inom landet har i min tanke föga utsigter för sig, isynnerhet som Hans Kejsarliga Majestät härförinnan nådigst bifallit till upptagande af ett inhemskt jernvägs-lån på sex miljoner mark.

Det torde vidare böra afses, att, då de förnämsta egarene, af donationsgods, äro bosatte i Kejsaredömet, de upplånade medlen troligen komma att genast utgå ur landet, och detta kapital alltså att undandragas dess handel och industri. Äfven den utländska skuldens ökande har sina stora betänkligheter, då redan nu betydliga annuiter för sådana lån utbetalas. Wäl komme de till säljarene utgifna obligationerna att långsammare minska landets penninge tillgångar; men äfven en årlig utbetalning å dessa af fyrahundra åttatiotusen mark är i sagde afseende ej utan betydenhet.

Härtill kommer, att ett amortissements lån icke kan upptagas utan en betydlig kapital rabatt; Och har denna på hypotheksföreningens fem procents obligationer uppgått till tio å tolf ända till femton och tjugu procent samt på dess i sistlidne December månad med firman von Rothschild i Frankfurt am Maijn afslutade fyra och en half procents lån till tjugu procent. Till sistnämnde lån fann sig hypotheksföreningen tvungen, emedan dess fem procents obligationer icke mera kunde

afsättas till något pris. Det kan därför förutses, att äfven donatarierna skola mottaga de föreslagna på trettiosex tvåtredjedels års amorteringstid ställda obligationerna till ett desto lägre värde, ju större belopp af dem efterhand utgifves, emedan afsättningen af desamma skulle alltmera försvåras. Icke blott förlusten, för landet å dessa operationer blir alltså betydlig, utan donationsbönderna, som måste betala ersättningen till kronan efter lånets och obligationernas nominella belopp, komme att för sina lägenheter erlägga en i antydd förhållande dyrare lösen.

10 På dessa skäl anser jag mig böra åt Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga afgörande i djupaste underdånighet öfverlemnna, huruvida icke donationsegendomarnes inlösen lämpligen kunde ske äfven genom utgifvande af obligationer ställda på en kortare amorteringstid, men löpande med en högre annuitet än sex procent, hvarvid det kunde ått säljarenes fria val öfverlemnna, att för de erhållna obligationerna deltaga i de årliga utlottingarne eller att å dem uppbära hela annuiteten.

20 Det har nemligen vid de köp om dylika gods, som för kronans räkning härförinnan afslutats, visat sig, att det arrende donationsbönderna erlägga uppgår till sju å åtta procent af den begärda köpeskillingen, och att de villigt erbjudit ända till åtta procent derå årligen. Detta förhållande har sin grund deri, att egendomarnes förvaltningskostnad uppslukar en stor del af afkastningen och att nettoinkomsten för egaren i följd deraf blir jembförelsevis ringa. Enligt vanlig kalkyl för amortissementslån motsvarar en annuitet af åtta procent, hvaraf fem procent såsom ränta, en amorteringstid af tjugtu år samt en och en fjerdedels månad. Skulle med beräkning häraf obligationer, ställda på till exempel tjugutvå år med en årlig annuitet af åtta procent, erbjudas 30 säljarene, så vore anledning hoppas, att de skulle af dem mottagas nära nog till pari. En obligation på ettusen mark å fem procents ränta ock årligt amortissement å en procent liqvideras på trettiosex år åtta och tvåtredjedels månad med tvåtusen tvåhundra tre mark trettio tre penni. En dylik obligation med åtta procents årlig inbetalning, deraf fem procents ränta, liqvideras på tjugutvå år med endast ettusen sjuhundra sextio mark. Men innehafvaren har för densamma med ränta på ränta, uppburit fyratusen fyrahundra trettio sex mark. Sådane obligationer egna sig visserligen icke för fondbörserna. De utgöra endast säkra 40 skuldsedlar, i hvilka penningar kunna med en inom jembförelsevis kort tid realiserad fördel placeras. Men det kan också icke väntas, att Finska obligationer, af hvilken beskaffenhet som helst, skola blifva föremål för spekulationer, isynnerhet som en fondbörs i landet saknas. Genom utgifvandet af sådane å kortare tid ställda obligationer, hvilka 50 kunde af säljarene till pari eller åtminstone med blott ringa rabatt mottagas, skulle naturligtvis köpeskillingen betydligt nedsättas. Och såsom anförda exempel utvisar komme dessutom köparenas verkliga utbetalning att blifva, trettio å fyratio procent mindre, än om obligationerna ställas på trettiosex och tvåtredjedels års betalningstid.

Det torde vidare kunna antagas för möjligt, att åtminstone en del af donationsbönderna skulle kunna förmås att på förhand göra besparingar för hemmanens inlösen, om dem gäfvdes säkerhet för dennas verkställande. Isynnerhet kan man vänta detta på de orter, der 50 allmogen drifver en lifligare handel. Skulle alltså sådan öfverenskommelse kunna med donatarierna på förhand träffas att de förbunde sig att inom förloppet af tre eller fem år sälja egendomen till visst öfverenskommet pris mot inbetalning af tjugtu eller tjugufem procent af löseskillingen i kontant och af återstoden i åtta procents obligationer, så skulle dessas förfallotid kunna ytterligare förkortas och deras värde

derigenom ökas. Erlades till exempel tjugufem procent af löseskillingen kontant och derefter åtta procent å densamma årligen, skulle denna annuitet lemna fem procent i ränta och fyra procent i amortissement å återstoden af löseskillingen och tiden för obligationernas inlösande skulle förkortas till ungefär sjutton år och åtta månader. På sådant sätt skulle godsens inlösande göras beroende af donationsallmogens egna ansträngningar, så att företrädesvis de egendomar skulle med Styrelsens biträde inlösas, hvilkas bebrukare kunde vid köpets afslutande inbetala den största andel af köpesumman. Till understöd för de medellösare skulle då det af Ständerna beviljade anslag kunna besparas. 10

Emedan i hvarje fall en särskild kommission torde böra tillsättas, för inlösningsverkets bedrifvande och liquidernas handhafvande, skulle det blifna möjligt att åt densamma öfverlemna äfven förvaltningen af en sparbank, i hvilken donationsböndernas nyssnämnda besparingar kunde insättas och förräntas.

Då årliga utbetalningen å här föreslagna obligationer blefve större än den på obligationen med längre förfallotid, kunde det med afseende på landets ringa tillgångar anses blifva nödvändigt att i samma förhållande inskränka inlösningarnes belopp. Men i sjelfva verket skulle en ungefär lika stor årlig utbetalning komma att ske för obligationer ställda på längre tid, emedan den kapital rabatt, som på sådane måste beviljas, ökar köpeskillingen och i följd deraf totalbeloppet af den årliga utbetalningen. 20

Skulle Hans Kejsrerliga Majestät fästa något afseende på denna underdåniga framställning, får jag underdånigst föreslå att andra punkten i den Nådiga propositionen måtte erhålla följande lydelse: 2:o Att Styrelsen likaså må berättigas att under Ständernas garanti till säljare af donationsgodsen utgifva obligationer till ett sammanlagdt belopp af åtta miljoner mark nominelt, löpande med ränta å högst fem procent och med så stort årligt amortissement, som donationsböndernas årliga afbetalning å köpesumman kan medgifva, på det att obligationerna må kunna ställas på korrnt återbetalningstid som möjligt och derigenom deras värde lättare uppekhållas, samt köpeskillingen och totalbeloppet af utbetalningen för densamma minskas; genom hvilken lydelse det skulle blifva åt Styrelsen öfverlemnadt, att, såvidt omständigheterna i öfrigt det tillåta, välja den form för obligationerna, som kunde anses vara den mest fördelaktiga; Och skulle sålunda utvägarne till genomförande af sig böra underdånigst hemställa, att det underdåniga förslaget till nådig proposition i förevarande ämne, utan att på förhand binda Styrelsen med alltför många detaljerande bestämmelser, böra affattas i närmaste öfverensstämmelse med det sätt som finnes antydt i Ministerstatssekreterarens ifrågavarande skrifvelse. 30 40

503 J. V. SNELLMAN – F. O. AF BRUNÉR 16. XI 1865
RA, åttan af Brunérs samling

Välborne Herr Senator. 50

Haf godheten förlåta, att jag tackar för all god hjelp i Myntreformen först nu, då jag kommer med bön, om nytt bistånd.

När Ryska metalliska myntet påbjöds sås om lagligt betlningsmedel, förkastades mitt ödmjuka förslag till inskränkning i dess gångbarhet.